

♭
DANSA

Participants
del VII Premi
Internacional
de Dansa
Roseta Mauri

ARANTXA ARGÜELLES I JONE SAN MARTÍN

TRADICIÓ I ACTUALITZACIÓ

Les dues ballarines van coincidir al Ballet Nacional de España Clásico pels volts del 1987. Arantxa Argüelles n'era ballarina principal i Jone San Martín formava part del cos de ball. Conversem amb elles i Jón Vallejo en el marc del prestigiós VII Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri que se celebra a Reus.

TEXT Clàudia Brufau • FOTOGRAFIES: Pep Aguadé, Paco Ruiz i Mónica Lou

Gairebé trenta anys després es tornen a trobar, aquesta vegada al Teatre Fortuny de Reus, del 10 al 12 de març. L'ocasió és el Premi Internacional de Dansa Roseta Mauri organitzat per la Fundació del Teatre Fortuny, un concurs de dansa clàssica que se celebra biennalment des del 2002. Arantxa Argüelles hi imparteix les classes

de dansa clàssica i Jone San Martín, a més de formar part del jurat, hi dirigeix un taller amb repertori del coreògraf William Forsythe, un dels actualitzadors de la dansa clàssica. L'accent que el Premi posa sobre la tradició clàssica i la seva actualització es reafirma amb la presència de Brigitte Lefèvre –directora del Ballet de l'Òpera de París en el període 1995-2014–, artífex >

A l'esquerra, Arantxa Argüelles en *El lluc dels oigres*. A sota, Jone San Martín en *Esculpiendo el vacío*.

Als catorze anys, Argüelles ja n'era ballarina principal, "ho recordo mai haver-me plantejat ser ballarina, perquè en haver començat des de tan menuda i sent allò el que més m'agrada, em semblava normal balar". El 1987, amb l'arribada a la direcció de la llegendaria ballarina del Bolshoi, Maia Plisetskàia, Argüelles va incorporar al seu repertori rols com Carmen o Raymonda.

Durant aquest època també va ser convidada per Alicia Alonso al Festival de Ballet de l'Havana; va ser allà on va ballar el seu primer *Lluc dels oigres*.

Amb el ballari danès Peter Schaufuss va començar una nova etapa a Berlín, que després continuà a Copenhaguen. Dos mesos després de la caiguda del Mur, Argüelles es va unir al Ballet de l'Òpera de Berlín.

Aquest canvi va suposar diversos reptes, com haver d'adaptar un repertori modern i també trobar-se amb set ballarins principals més –al Ballet Nacional homés n'eren tres.

"Al principi em va costar, perquè no ho ballaria tot jo. Però a la llarga em va anar molt bé, perquè vaig aprendre de les altres ballarines i també a estar sempre preparada. Mai no se sap què pot passar. Si bé jo no tenia un físic espectacular, sóc molt musical i m'agrada els papers ràpidament i crec que això va fer que ens duguéssim tan bé amb en Peter; jo li donava confiança". Els anys que va estar treballant amb Peter Schaufuss va conèixer de primera mà l'estil Bourmoinville i també va aprofundir en rols dels ballets romàntics, com *Giselle* i *La Sylphide*.

ARCÜELLES, UNA BALLARINA MUSICAL

Des que Argüelles va agafar la barra quan només tenia tres anys a l'estudi de la gran Maria de Àvila, la seva carrera va ser fulgurant: als onze anys va debutar al Ballet de Saragossa i als tretze, De Àvila se la va endur a Madrid, on la mestra acabava de ser nomenada directora dels Ballets Nacionals.

renovadora de la companyia més antiga del món.

El Rosea Mauri culmina amb una gala que reuneix ballarins espanyols que ballen a l'estranger.

Un dels ballarins convidats és Jon Vallejo, solista del Semperoper

Ballet de Dresden, que recentment ha ballat al Liceu "Una vetllada amb William Forsythe".

Argüelles i San Martín han seguit unes trajectòries molt diferents, tant pel repertori com pel ritme de les seves carreres. Però les dues han tingut el privilegi de treballar amb noms que han fet història, com Maia Plisetskàia o William Forsythe.

EL PREMI ROSETA MAURI, UN CONCURS DE GRAN NIVELL

El VII Premi Roseta Mauri està tan amarat de Petipa, el constructor del clàssicisme, com de William Forsythe, el seu deconstructor. Segons Jone San Martín –que ensenya *Firsxet* (1995)–, el llenguatge d'aquest últim "orgeix una nova dimensió al ballar i fa que no segueixi les pautes, sino que les assumeix". Més enllà dels "textos" sobre els quals es treballa i les possibilitats de guanyar o no, com diu Arantxa Argüelles, "un concurs com aquest s'ha de veure com una oportunitat per estar amb gent d'altres

escoles, treballar amb altres professors i estar en contacte amb un jurat, que si bé pot no premiar-te, et pot aconsellar, i posar detector en quina escola o companyia encobriràs millor. Sempre m'ha meravellat l'altíssim nivell del jurat del Rosea Mauri". Un concurs que honora la memòria de qui va ser la primera ballarina del Ballet de l'Òpera de París el 1850, musa i inspiradora de molts artistes impressionistes i admirada pel seu virtuosisme i una personallitat fascinant.

que són, de fet, els seus preferits. "Per a mi era molt important que el coreògraf o repetidor m'explicués els perquè i, d'altra banda, m'encantava documentar-me, sóc una mica «fiquis» dels llibres de dansa [se li escapa el ritme]. M'agrada saber com altres ballarins han interpretat els rols i com han evolucionat els ballets". Als vint-i-cinc anys, havent estat ballarina principal durant una dècada, Argüelles va decidir baixar dels escenaris. "Crec que ho vaig viure tot molt ràpid. Mentre ho vivia veig ser molt feliç, però va arribar un moment en què em va passar molt ser fora de casa. No he sentit mai la necessitat de tornar-hi, els qui ho han sentit més són els del meu voltant".

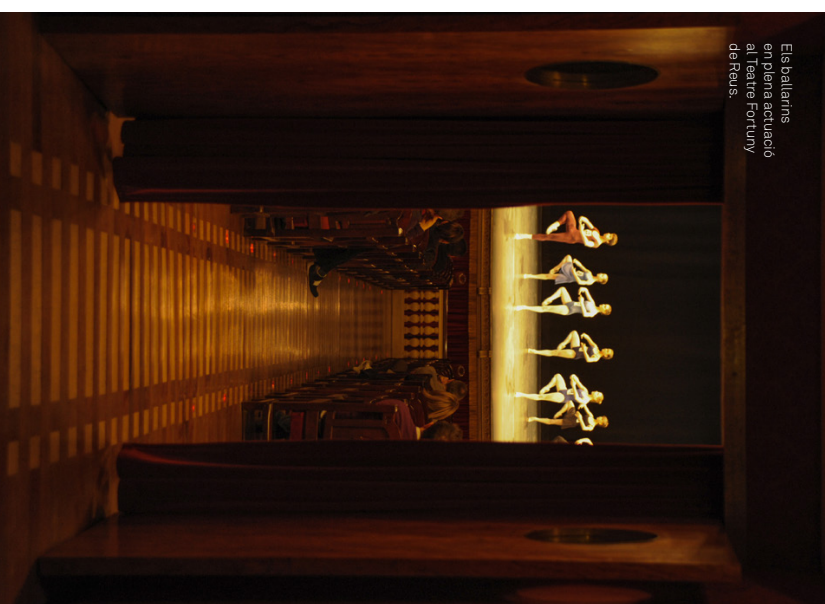
SAN MARTÍN, EL RESULTAT DE L'ADAPTACIÓ

Qui no ha baixat dels escenaris és Jone San Martín, que després de vint-i-tres anys de ballar sota la direcció de Forsythe –des del

SEMPEROPER BALLETT DE DRESDEN VIST PER JON VALLEJO

El Semperoper Ballet de Dresden és una companyia amb la qual el coreògraf americà té un vincle especial. Per a Jon Vallejo, solista del grup, ballar Forsythe significa "poder sorprendre's un mateix cada vegada que balla". Tant al Liceu com al Fortuny ha ballat New Sleep, peça estrenada per la companyia de Dresden, en la qual Vallejo porta nou anys ballant i sent que forma part "d'una companyia amb una personalitat única".

Els ballarins en plena actuació al Teatre Fortuny de Reus.

1992 al Ballet de Frankfurt i des del 2005 a The Forsythe Company –, aviat començarà en una companyia nova a Berlín, Dance Om, per a ballarins de més de quaranta anys que volen continuar ballant amb la fisicitat que les peces requereixin. "M'agrada perquè no tenim un model. Hi donarem forma nosaltres mateixos", comenta Jone, que es defineix com "una transportista. Em dedico a crear ponts, el que aprèn a l'escenari ho ensenjo. I crec que els ballarins són sobretot romàntics, hem de recórrer molts països". Ella ho ha fet.

Ahans de començar l'etapa que tanca enguany, San Martín va passar uns anys de companyia en companyia. "Vaig aprendre sobretot de la situació. El fet de no tenir feina, haver de buscar-la, haver d'adaptar-me al que volien en cada lluc." La primera vegada que va veure el treball de Forsythe va ser tota una revelació: "El que em va impactar més va ser que no ballaven només per al públic, sinó que s'expania en totes les direccions." Un cop dins el Frankfurt Ballet, es va trobar que les altres ballarines tenien un domini tècnic extraordinari i sobretot una gran fortalesa sobre les puntes, cosa que ella no tenia.

Estem parlant de l'època en què Forsythe creava peces com *In the middle, somewhat elevated*. "A ell li agradava com em comportava en aquestes situacions i ho acabava posant a l'escenari". Ella defineix el coreògraf americà com "una persona molt lliure, que pot llençar una correcció a la paperera sense importar-li". Paser s'ho pot permetre perquè, després d'haver treballat molts anys amb ell, els ballarins de la seva companyia són, com diu San Martín, "papereres de reciclatge". És a dir, l'arxiviu viu de la seva obra. De fet, en l'especial de conferència que va presentar al Festival d'Automne a París amb motiu del retrat de William Forsythe, *L'últim Rezo*, San Martín exposa la manera de treballar del coreògraf. ¹